

Klipp fra: ILLUSTRERT VITENSKAP
 Utgiver : BONNIERS SPES. BL. OG BØK
 Opplag : 93.100
 Poststed : OSLO
 Nr. : 10 - 1994

PERSPEKTIV

Nordpolen ble ikke nådd til fots før i 1969

189

Da en forsker leste Pearys dagbøker i 1988, måtte Nordpolens historie skrives om

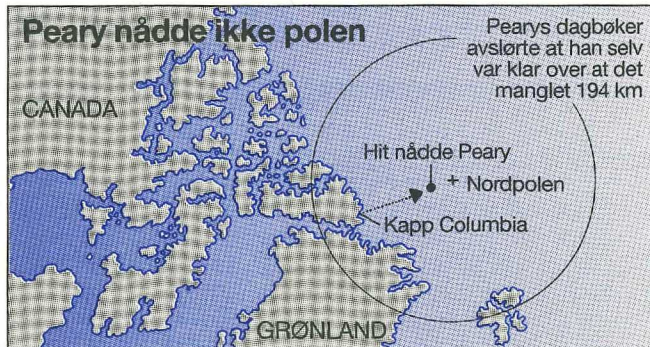
Polarforskning: Ifølge den tradisjonelle historien nådde polarforskningens store helt, Robert Edwin Peary, Nordpolen 6. april 1909. Det førte til at Roald Amundsen skrinla sine planer om en Nordpol-ekspedisjon, og i stedet erobret Sydpolen. Da Peary kom tilbake til sivilisasjonen, fikk han til sin store ergrelse vite at en annen amerikaner, Frederick Cook, skulle ha nådd Nordpolen året før. Cook ble utnevnt til æresdoktor ved en lang rekke universiteter over hele verden.

Imidlertid varte det ikke lenge før Cooks helteglorie falt. Det skyldtes ikke minst Peary. Han fikk kontakt med to eskimoer som hadde ledsaget Cook. De fortalte at Cook hadde vært lite flink til å bevege seg på isen, og at de under hele ferden hadde kunnet se land.

En kommisjon ble satt til å granske Cooks og Pearys målinger. Resultatet var at æren som oppdager av Nordpolen tilfalt Peary; en status han har beholdt i 80 år. Men nå ser det ut til at heller ikke han nådde polen. Da dagbøkene hans ble offentlig tilgjengelige i 1988,

foretok den amerikanske astronomen og historikeren Dennis Rawlins en kritisk gjennomgang av dem, og gjorde Pearys beregninger på nytt. Det viste seg at det manglet 194 km på at Peary og mannskapet hans nådde målet. Dagbøkene tyder på at Peary selv var klar over det samme, ventet han til 12. juni 1909 med å gi offisiell beskjed om resultatet av ekspedisjonen, fordi han hadde hørt om Cook.

Dermed ser historien om erobringen av Nordpolen helt annerledes ut i dag. I 1926 ble polen to ganger passert med luftskip, først av admiral Byrd og senere av Roald Amundsen med luftskipet Norge. Den første til å sette foten på Nordpolen var imidlertid amerikaneren Joseph Fletcher i 1952, men han kom i fly. Først i 1969 kom mennesker frem til Nordpolen på den gammeldage måten, det vil si til fots og med bagasjen på hundesleder. Det var den britiske oppdageren Wally Herbert, og hans beviser er det ikke noe galt med. □

I 1988 oppdaget en historiker at polarforskningens store helt, Robert Peary, var 194 km fra å nå Nordpolen. Først i 1969 ble polen nådd på Pearys måte med hundeslede.